

การสร้างสรรค์งานภาพพิมพ์
โดยได้แรงบันดาลใจจากรูปทรงแขนนาง
แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว
THE CREATIVE GRAPHIC INSPIRED
BY FORM OF PROF PROP
IN LUANGPRABANG LAO PDR.

บัววอน พนมะบุตร¹

Bouavone Phommabouth

เดชา ศิริภาษณ์²

Decha Siriphart

บทคัดย่อ

การสร้างสรรค์งานภาพพิมพ์โดยได้แรงบันดาลใจจากรูปทรงแขนนางแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิจัยศิลปะและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² รองศาสตราจารย์ สาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา คติความเชื่อ และรูปทรงของแขนงนาง แฉวงหลวง พระบาง สปป.ลาว จากนั้นนำมาสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์จำนวน 1 ชุด โดยใช้ ข้อมูลศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยต่างๆ รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการลงพื้นที่ภาคสนาม ประกอบด้วย แบบการสำรวจ แบบสังเกต และ แบบสัมภาษณ์ ประชากรและกลุ่ม ตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การสร้างแขนงนางในเมืองหลวงพระบางปรากฏหลักฐานชัดเจนในราว ๆ ปี พ.ศ. 2046 สมัยพระเจ้าวิสุนราช เป็นลักษณะของไม้ค้ำยันธรรมดา ต่อมาในสมัยของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ปี พ.ศ. 2090 รูปทรงแขนงนางได้พัฒนาจนเกิดความวิจิตร บรรจง อ่อนช้อย และ สวยงามมากยิ่งขึ้น

คติการสร้างแขนงนางในเมืองหลวงพระบางมีคติมาจาก 3 ทางคือ 1) คติ จากวรรณกรรมทางพุทธศาสนา 2) คติทางวัฒนธรรม สังคม การเมืองการปกครอง และ 3) คติในเรื่องของความดีงาม ของการค้ำชูสะท้อนสัญลักษณ์บทบาทแม่หญิง ในพุทธประวัติอย่างมีนัยสำคัญ

รูปทรงแขนงนางที่ปรากฏในวัดที่สร้างและปฏิสังขรณ์ โดยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช พบว่ามี 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) แขนงนางรูปทรงแผง และ 2) แขนงนางรูปทรงตัวนาค โดยแต่ละรูปทรงนั้นสื่อความหมายที่สะท้อนถึงความรู้สึกทางความงามดงามอย่างมีเอกลักษณ์ นับเป็นผลงานที่ทรงคุณค่าทางด้านสัญลักษณ์ วรรณกรรมและประวัติศาสตร์เป็นอย่างดี การสร้างสรรค์งานภาพพิมพ์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้วางแนวทางปฏิบัติ รวมถึงแนวความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้หลักสุนทรียภาพในการสร้างแขนงนาง รวมถึงการนำรูปแบบที่ได้จากการศึกษารูปทรงของแขนงนาง ที่สร้างและปฏิสังขรณ์ขึ้น ในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช แฉวงหลวงพระบาง สปป.ลาว จำนวน 5 วัด คือ วัดเชียงแมน วัดเชียงทอง วัดมหาธาตุราชบวรวิหาร วัดหอเสียง และวัดปากอู เป็น ข้อมูลสำคัญสำหรับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปภาพพิมพ์ 4 เทคนิค คือ 1) ลายเส้น ไม้ร่องลึก 2) ลายเส้นแผ่นไฟเบอร์ใส และลายเส้นร่องลึกแผ่นโลหะ 3) ภาพพิมพ์ สีน้ำมันและสีน้ำบนวัสดุที่หลากหลาย และ 4) ภาพพิมพ์ผสมผสานจิตรกรรม โดย นำเอารูปทรง ลวดลาย และเทคนิคดังกล่าวมาปฏิบัติ ทำให้สามารถสร้างสรรค์

ผลงานศิลปะได้จำนวน 3 ชิ้น ได้แก่ 1) ชื่อผลงาน : การค้าจุน อุ้มชู พระพุทธศาสนา
ขนาด: 90 X 80 ซม. เทคนิคแกะไม้ (Wood Cut Pepperbox Hard Ground
Water Color) 2) ชื่อผลงาน : ความดีงามเกิดเป็นสัญลักษณ์ ขนาด: 90 X 80 ซม.
เทคนิคแกะไม้ (Wood Cut and Pant) และ 3) ชื่อผลงาน: ความศรัทธาก็เกิดแรง
สร้างสรรค์ ขนาด: 90 X 80 ซม. เทคนิคแกะไม้ (Wood Cut Pepperbox Dipole)
คำสำคัญ: แขนนาง, หลวงพระบาง, ภาพพิมพ์

Abstract

The Creative Graphic Inspired by Form of Prof Prop in Luangprabang Lao PDR is a qualitative research aimed to study about the history, belief and the form of prof prop in Luangprabang Lao PDR. By doing document analysis, one set of creative graphic then was created. The interview, observation and survey were used in the field study. The interview participants and samples are including wise men, skillful technicians, and people who were relevant to prof prop.

According to the research result, the creation of prof prop in Luangprabang was explicitly appeared during the period of King Vichulraj around 1503 B.C. and was such ordinary prop type. Subsequently during the era of King Sai Setthathirath in 1547 B.C., prof prop was developed to become more exquisite and delicate.

The principles in making prof prop in Luangprabang were 1) Buddhist Literature 2) Cultural, Social and Administrative Structure and 3) Virtue. The faith in Buddhism that Lao women had was compared as a symbolic reflection of women in the history of Buddha.

The appearances of prof prop created and renovated during King Sai Setthathirath period are 1) Phaeng Prof Prof Form and

2) Naga Prof Prop Form. Each form interpreted the unique aesthetic and considerably an invaluable symbolism in literary history.

In this creative graphic, the researcher has laid out the practice and creative concepts, in making prof prop, by using the aesthetic principles and forms of prof prop created and renovated during the era of King Sai Setthathirath in Luangprabang, Lao PDR. The 5 key temples, such as Xiangman Temple, Xieng Thong Temple, Mahathat Rajaworavihar Temple, Ho Xiang Temple and Pak Ou Temple were significant sources of information. There are 4 techniques used in this creative graphic as follows: 1) Wood Cut 2) Dry Point and Etching 3) Graphic Water on Gaulte, and 4) Graphic and Painted. By adopting these techniques, 3 art theses were created: 1) Name: The Buddhism Enrichment Size: 90 X 80 cm. Technique used: Wood Cut Pepperbox Hard Ground Water Color 2) Name: The Symbolized Virtue size: 90 X 80 cm Technique used: Wood Cut and Paint 3) Name: Faithfulness to Creativeness size: 60 X 90 cm. Technique used: Wood Cut Pepperbox Dipole

Keywords: From of Prof Prop, Luangprabang ,Graphic

1. บทนำ

ความเจริญของพุทธศาสนาได้สืบทอดมาจากอินเดีย แล้วเคลื่อนย้ายเข้ามาเจริญที่ศรีลังกา จากนั้นได้เชื่อมเข้ามาในสุวรรณภูมิ ได้แก่ ลาว มอญ ชะแมร์ ขอม และทวารวดี(อาณาจักรศรีโคตรบอง) โดยเฉพาะเจริญรุ่งเรือง อยู่ในแถบลุ่มแม่น้ำโขง แม่น้ำโขงเป็นสายที่เชื่อมโยงบรรดาประเทศที่มีความเจริญทางด้านพุทธวัฒนธรรมของศาสนา ลุ่มแม่น้ำโขงในแถบนี้ ซึ่งได้แก่ จีน เวียดนาม พม่า กัมพูชา ไทย ชะแมร์ และลาว (สุนทร โปธิสารและคณะ, 2543) ลาวได้รับอิทธิพลของศาสนาพุทธ

ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๕

ในช่วงศตวรรษที่ 4 เมื่อช่วงศตวรรษนั้น รูปแบบการปกครองของกษัตริย์ เป็นลักษณะเจ้าปกครองนคร แคว้น และเมืองต่างๆ เช่น แคว้นเชียงขวางบริเวณแคว้นเชียงขวางอยู่ที่ศเหนือของลาว ศาสนาพุทธเข้ามาเผยแพร่ทางบริเวณแคว้นเชียงขวาง จากนั้นก็กระจายลงไปจนถึงภาคใต้ของลาว แล้วกลับคืนมาเข้านครเวียงจันทน์ แต่ระยะนั้นความเจริญของศาสนาไม่ได้ตอบรับเท่าที่ควร จนกระทั่งมาถึงสมัยพระเจ้าฟ้างุ้มแหล่งหล้าธรมี พระองค์เป็นกษัตริย์องค์แรกที่รับเอาศาสนาพุทธจากชเวมเมร์ เข้ามาในลาวล้านช้างเป็นครั้งแรกอยู่ที่เมืองหลวงพระบาง ไม่เพียงแต่นำเอาศาสนาพุทธจากประเทศชเวมเมร์ เข้ามาอย่างเดียวนั้น พระองค์ยังรับเอาพระพุทธรูปทองคำและรูปแบบของการปกครอง รวมทั้งบรรดา ธรรมเนียมปฏิบัติ พุทธวัฒนธรรม นายช่างงานหลายแขนง ได้แก่ งานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรมของศาสนาสถาน และระบบโครงสร้างการเมือง สังคม วัฒนธรรม แม้แต่วิธีจัดตั้งรูปแบบจากประเทศชเวมเมร์ มาเผยแพร่ปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 16-17 จนเจริญรุ่งเรืองที่สุดในลาว เมื่อปีค.ศ.1353 -1393 จากหลักฐานที่เป็นศาสนาคารในหลวงพระบางได้แก่วัดวาอารามต่างๆ ที่สำคัญและโดดเด่นคือ โบสถ์ และวัดป่าเลไลย์ ความเจริญรุ่งเรืองของศาสนาดังกล่าวนั้น ยังเชื่อมโยงจนมาถึงสมัยของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช (หุมพัน รัตตะนะวง,2551)

พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช เป็นกษัตริย์ที่ทรงสืบเชื้อสายกษัตริย์จากเมืองเชียงใหม่ และเชียงทอง พระองค์ประสูติปีมะเมีย เดือนอ้าย แรม 9 ค่ำ วันอาทิตย์ เวลาเที่ยง ปี พ.ศ. 2077 พระองค์เป็นกษัตริย์ที่มีความเชี่ยวชาญเป็นนักปราชญ์ ในด้านการปกครองที่มีคุณธรรม และมุ่งมั่นในพุทธศาสนา เช่น การสร้างและปฏิสังขรณ์งานศาสนาคารโดยเฉพาะการสร้าง วัดวาอาราม ในแขวงหลวงพระบาง (ดวงไช หลวงพะสี, 2547) คดีในการสร้างวัด ที่หลวงพระบาง ในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ส่วนมากเป็นการสร้างเพื่อจาริกบุญคุณ และสร้างเพื่อสะท้อนให้เห็น ความศรัทธา ความเชื่อฮึดคองประเพณีของฮึดสิบสองเดือน ในเรื่องการระลึก ถึงคุณธรรม จริยธรรม บาป บุญ คุณ โทษ นรก สวรรค์ จากความเชื่อ ดังกล่าวเป็นผลพวงให้เกิดแนวความคิดในการสร้างงานสถาปัตยกรรมประเภท

ศาสนาการ ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนในแขวงหลวงพระบาง (หุ่มพัน รัตตะนะวง, 2551) แขนงนางหลวงพระบางนั้นเปรียบเสมือนตัวแทนที่เป็นสื่อลักษณะบทบาทของความดีงามความเชื่อ และความศรัทธาในการค้าชู้ ช่วยเหลือพุทธศาสนา ที่สำคัญแม่หญิงมีหน้าที่ปฏิบัติตามฮีตสิบสองคองสิบสี่ ทั้งยังเป็นความเชื่อทางจิตใจที่สามารถสร้างคุณค่าต่อผู้สร้างและผู้ชม ในด้านคุณค่าของสังคมความสำคัญทางจริยธรรมแห่งความดีงามที่ปรากฏรูปทรงที่เกิดเป็นสัญลักษณ์ของเพศสรีระ โดยเป็นการอุปมาอุปไมยของช่างพื้นถิ่น ทำให้เห็นภาพรวมของรูปทรงแขนงที่ปรากฏการค้าชู้งานสถาปัตยกรรมที่เป็นพื้นที่ใช้สอยของวัดที่แขวงหลวงพระบาง(ไฟโรจน์ เพชรสังหาร, 2539) วัดในหลวงพระบางประกอบด้วยสิ่งสำคัญหลายอย่างเช่น วิหาร ศาลา หอกลอง หอไหว้ หอแจก หอไตร กุฏิ และสิม สิมประกอบด้วยงานศิลปกรรมหลายอย่างเพื่อประกอบในการ ค้ำยัน เสริมสร้าง ตกแต่ง และประดับประดา เช่น ช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ ไม้ค้ำยัน และคันทวย ซึ่งในภาษาลาวเรียกว่า “แขนงนาง” แขนงนางมีหน้าที่ค้ำยันไม้โครงสร้างส่วนบนของหลังคาไม่ให้ทรุดตก ทั้งยังสร้างความแข็งแรงให้แก่ผนัง และโครงสร้าง แม้แต่อาคารต่างๆ ในวัดยังใช้แขนงนาง เป็นส่วนประกอบในการประดับประดา ลดพื้นที่ว่างของผนัง ให้มีความอ่อนโค้ง และสมดุลระหว่างข้างซ้ายและขวา เช่น ศาลา วิหาร และสิม เนื่องจากแขนงนางมีความสำคัญในด้านประโยชน์ของการใช้สอย รวมทั้งด้านคติความเชื่อ และความงามอย่างสุนทรีย์ภาพ ดังนั้นช่างจึงออกแบบรูปทรงแขนงนางที่แตกต่างกัน ตามความคิดความเชื่อของแต่ละบุคคล ดังปรากฏในรูปทรงของแขนงนางที่เมืองหลวงพระบาง ซึ่งมีความแตกต่างที่หลากหลาย และมีเอกลักษณ์อันโดดเด่นแตกต่างจากที่อื่น (บุญเฮ้ง บัวสีแสงปะเลิด, มปป)

รูปทรงแขนงนางที่หลวงพระบางเป็นแขนงนางมีความสวยงามอ่อนช้อย ทั้งทางด้านความงาม ทางด้านสุนทรีย์ภาพ และด้านเนื้อหาโดยเฉพาะแขนงนางที่วัดเชียงแมน วัดเชียงทอง วัดพระมหาธาตุราชวรวิหาร (วัดธาตุน้อย) วัดหอเสียง และวัดปากอู ที่มีรูปทรงที่แตกต่างกัน คือ 1) รูปทรงแผง และ 2) รูปทรงตัวนาค ที่สำคัญรูปทรงแขนงนางทำด้วยไม้ที่เป็นมงคลจากธรรมชาติจำนวน 3 วัด ได้แก่ วัดเชียงแมน วัดเชียงทอง และวัดปากอู 2) รูปทรงตัวนาค ทำจากวัสดุผสมไม้ ได้แก่

วัดพระมหาธาตุราชวรวิหาร (วัดธาตุน้อย) และ วัดหอเสียง หากกล่าวถึงแขนงงานที่สมบูรณ์ทั้งองค์ประกอบของเนื้อหา มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และ สุนทรียภาพที่เพียบพร้อมในด้านของรูปทรงของความอ่อนช้อย มีความงามตามธรรมชาติใน สปป.ลาวนั้น จึงไม่ควมมองข้ามแขนงในสมัยของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชที่แขวงหลวงพระบาง

หลวงพระบางได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นนครแห่งมรดกโลกในปี พ.ศ. 2538 ด้วยเหตุผลที่หลวงพระบางเป็นดินแดนแห่งประวัติศาสตร์ และถือได้ว่าเป็นแหล่งอารยธรรมที่เก่าแก่ เต็มไปด้วยจารีตประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่และวิถีความเชื่อของชุมชน มีความเจริญรุ่งเรืองโดดเด่นทางด้านพุทธศาสนา และศิลปะวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง หากกล่าวได้ว่าแขวงหลวงพระบางคือแหล่งชุมทรัพย์ทางด้านศิลปะวัฒนธรรม ทั้งดงามดูจูงใจแห่ง สปป.ลาว (บุญเที่ยง สิริปะพันธ์, 2543)

จากเหตุผลและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจ เพื่อต้องการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ โดยนำข้อมูลจากพื้นที่ภาคสนามงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาออกแบบสร้างภาพร่างที่สมบูรณ์ จากนั้นนำวัสดุ เช่น สี และแผ่นโลหะต่าง รวมทั้งรูปทรงเดิมแขนงที่ปรากฏบนสิม สมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชที่หลวงพระบาง มาทดลองผสมผสานกับเทคนิควิธีการของงานภาพพิมพ์ที่สำคัญเพราะยังไม่มีการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะการนำเอารูปทรงแขนงเป็นส่วนประกอบสำคัญ มาสร้างเป็นผลงานภาพพิมพ์ เพื่อนำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการสู่สาธารณชนอย่างเป็นระบบต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประวัติความเป็นมา และคติความเชื่อของแขนง หลวงหลวงพระบาง สปป.ลาว
2. ศึกษารูปทรงของแขนงในแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว
3. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์จากแรงบันดาลใจในรูปทรงของแขนง หลวงหลวงพระบาง สปป.ลาว

3. ขอบเขตของการวิจัย กำหนดขอบเขตของการศึกษาดังนี้

3.1 ขอบเขตเนื้อหา

1. ประวัติของแขนง ในแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว
2. รูปทรงของแขนง และคติความเชื่อที่มีต่อพระพุทธศาสนา อันเกี่ยวเนื่องกับแขนง
3. การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะด้วยเทคนิคภาพพิมพ์จากรูปทรงแขนงแขวงหลวงพระบาง

3.2 ขอบเขตพื้นที่วิจัย ขอบเขตด้านพื้นที่ใช้ในการศึกษาคือ วัดในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว ได้แก่ วัดเชียงแมน วัดเชียงทอง วัดพระมหาธาตุราชวรวิหาร วัดห่อเสี้ยว และวัดปากอู

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาคั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของรูปทรงแขนง รวมไปถึงจนถึงคติความเชื่อ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา โดยการโยงใยในความสัมพันธ์ของแขนงและภาพสะท้อนนั้นได้ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะด้วยเทคนิคภาพพิมพ์ ซึ่งยังประโยชน์ในมิติด้านความรู้ในงานศิลปกรรมในมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม ในแขวงหลวงพระบาง สปป. ลาวอีกด้วย

5. ผลการวิจัย

5.1 จากประวัติความเป็นมาในการสร้างแขนงแขวงหลวงพระบาง ทราบว่าความเชื่อความศรัทธาที่มีผลสะท้อนมาจากสตรี เมื่อครั้งอดีตกาลที่มีความเกี่ยวข้องในเรื่องทางโลกของสังคมมนุษย์ ทางด้านศาสนาพุทธ พราหมณ์และผี จากความเชื่อแบบผสมผสาน ดังกล่าวเป็นผลพวงเกิดการสร้างงานศิลปะของศาสนาการ เมื่อสมัยพระเจ้าฟ้างุ้มแหล่งหล้าธรรณี นำศาสนามาเผยแพร่ และปฏิบัติที่เมืองหลวงพระบาง เริ่มตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 16 -17 ดังการสร้างวัดวาอารามต่างๆ

ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๕

ที่ประเทศล้านช้างจนเจริญรุ่งเรืองที่สุดในลาวเมื่อปีค.ศ.(1353 -1393)ความเจริญในการสร้างศาสนาคาร นั้นยังเจริญมาถึงปี พ.ศ.(2057) การปรากฏรูปทรงแขนนางบนสิมวัตวิษุณนระราช นับว่าเป็นงานประติมากรรมชิ้นแรก ที่ยังให้เห็นมาถึงปัจจุบัน โดยพระเจ้าวิษุณนระราช ความเจริญของศิลปะศาสนาคาร ได้สืบเนื่องความเจริญรุ่งเรืองนั้นยังเชื่อมโยงจนมาถึงสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช เมื่อปี พ.ศ.2090 ดังที่รูปทรงแขนนางปรากฏบนสิมวัตต่างๆในแขวงหลวงพระบาง สร้างโดย พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ในการสร้างวัดวาอารามของพระองค์นั้น เนื่องจากมีความเชื่อ ความศรัทธา ความรำลึกบุญคุณ และสร้างเพื่อผลประโยชน์แห่งตนในภพหน้า จากความเชื่อในเรื่องราวต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพบว่า การสร้างแขนนางของชุมชนแขวงหลวงพระบาง มีคติมาจาก 3 ด้าน ได้แก่

1. คติจากวรรณกรรมทางพุทธศาสนาเป็นผลของความเชื่อมาจากผลงานการกระทำในสิ่งดีงามของแม่หญิง ในวรรณกรรมพุทธประวัติ ทั้งเป็นนิยายปรัมปราและเป็นประวัติศาสตร์ของชุมชนพื้นถิ่น ที่มีความเชื่อตั้งแต่อดีต เช่น เชื่อในคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา จนเกิดความรัก ความเทิดทูนบูชา จนเกิดแรงศรัทธา และยินดีเป็นผู้ร่วมคู่บารมีที่อุ้มชู ช่วยเหลือพระโพธิสัตว์ ทั้งยังสามารถทำหน้าที่ได้ทุกอย่างแม้แต่ร่วมสละชีวิตด้วยกัน เช่น ตำนานประวัติพุทธชาติของพระโพธิสัตว์ในชาติต่างๆ ในชาติที่เด่นชัด ได้แก่ พุทธชาติพระเวสสันดรชาดก เมื่อครั้งพระนางมหาเทวีทรงประสูติเจ้าชายสิทธัตถะแล้วสิ้นพระชนม์ ต่อมาพระนางประชาบดีโคตมีให้การเลี้ยงดูช่วยเหลือด้วยความรัก และให้ความศรัทธาต่อคำสั่งสอนของพระพุทธองค์เป็นอย่างยิ่งจนสำเร็จมรรคผล ทั้งยังสละทรัพย์สร้างวัดถวายแต่พระโพธิสัตว์ ส่วนพระนางมัทรีให้ความรักความซื่อสัตย์ เอื้ออาทรสละได้แม้แต่ชีวิต ต่อมานางสุชาดา ประทานข้าวมธุปายาสเมื่อครั้งยังเป็นพระโพธิสัตว์

2. คติในด้านของสังคมการเมืองการปกครองที่เกี่ยวข้องกับแม่หญิงนั้น สังคมยินดีให้แม่หญิงเป็นผู้รักษาและปฏิบัติ ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีของฮิตสิบสองคองสิบสี่ เป็นผู้ให้ความอุ้มค้ำชู ช่วยเหลือ และเป็นสื่อสัมพันธ์ระหว่างสายเครือญาติมาตั้งแต่อดีต เมื่อแม่หญิงเป็นผู้ถูกแบกรับกิจวัตรประจำวัน ในเรื่อง

ของการเสียสละมีความอดทน ความสุขส่วนตัว และให้ความอบอุ่นดูแลครอบครัว ตลอดเวลาที่เต็มไปด้วยความรัก เมื่อครั้งก่อนพุทธกาลของพระพุทธศาสนา เช่น วรรณกรรมของพระลักษมณ์พระราม เมื่อครั้งพระนางไกรยะเกสียอกทำศึกร่วมกับ พระลักษมณ์พระราม จนกระทั่งล้อเกวียนรบชำรุด พระนางเอาแขนรองรับเพื่อไม่ให้ เกวียนรบไหลลงเหว ความอดทน ยอมเสียสละ เพื่อหน้าที่ของแม่ที่ต้องปกป้องรักษา ช่วยเหลือค้ำชู ผู้เป็นที่รัก และศรัทธาเท่าชีวิต

3. คติความเชื่อในเรื่องของความดีงามที่แม่หญิงได้เกี่ยวข้องกับพระพุทธ ศาสนาตั้งแต่ชาติก่อนพุทธประวัตินั้นเปรียบเสมือนภาพสะท้อนสัญลักษณ์ ซึ่งเกิด จากความรัก ความศรัทธา ความปิติยินดีที่ได้เกิดมาเป็นคู่บารมี ที่มีความอดทน และ เสียสละทุกอย่างได้แม้แต่ชีวิต เพื่อเป็นพลังเสริมสร้างให้แก่พระโพธิสัตว์ ดังเมื่อครั้ง วรรณกรรมที่เป็นประวัติของเรื่องพระเวสสันดรที่แม่หญิงในวรรณกรรมศาสนาพุทธ เช่น พระนางมัทรี พระนางปชาบดีโคตมีเถระ และ นางสุดสะดา ที่มีบทบาทเด่นๆ ในการค้ำชูทำนุบำรุง ช่วยเหลือให้ความเอื้ออาทรทั้งกาย ใจ และสิ่งของอุปโภค และบริโภคต่างๆ ให้เป็นทานแก่พระโพธิสัตว์จนพระโพธิสัตว์สำเร็จมรรคผล จากเรื่องราวความดีงาม ความสำคัญดังกล่าวทำให้เห็นรูปลักษณ์ ที่เป็นรูปทรงแขน แม่หญิงที่ปรากฏเป็นสัญลักษณ์รูปทรงแขนนางในรูปลักษณะไม้ค้ำยัน ประกอบ ส่วนค้ำยันโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม จากความดีที่มีต่อเนื่องดังกล่าวนี้ จึงเกิด แนวคิดในการสร้างรูปทรงแขนนางที่เป็นสัญลักษณ์ตัวแทนความดีงามของแม่หญิง ที่ให้การค้ำชูช่วยเหลือให้ศาสนาเจริญรุ่งเรือง จึงทำเป็นลักษณะรูปทรงแขนนางไป ปรากฏบนลิ่ม มาตลอดจนถึงปัจจุบัน

แขนนางมีหน้าที่บทบาทใน 2 ทางได้แก่ 1) เป็นส่วนประกอบค้ำยัน โครงสร้างทางสถาปัตยกรรม เป็นการค้ำชูและสร้างความแข็งแรงทนทานให้แก่ไม้ เครื่องบนของส่วนปลายเต้าชายคาที่ยื่นออก และ 2) แขนนางในความเชื่อในงาน ศิลปกรรม เป็นการสร้าง ความชื่นชม ความสวยงาม ทั้งยังเป็นการปรับตัวของ พื้นที่ย่าง ของผนังให้มีความอ่อนช้อย น่าดู มีเสน่ห์ ทั้งยังลดความแข็งกระด้างของ พื้นที่ย่างผนังให้มีความนุ่มนวลระหว่างข้างซ้ายและขวา

5.2 รูปทรงของแผนผัง แขวงหลวงพระบาง

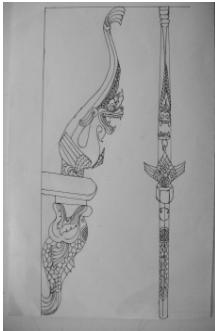
จากการสำรวจ สังเกต และ สัมภาษณ์ ผู้รู้ ผู้ปฏิบัติในภาคสนามจาก ภาครัฐและภาคเอกชนพื้นถิ่น รวมทั้งการค้นคว้าวิจัยจากเอกสารต่างๆ ทำให้ผู้วิจัย ได้ทราบ ถึงรูปทรงแผนผังที่ปรากฏบนลิมทั้ง 5 วัด ได้แก่ แผนผังวัดเชียงแมน แผนผังวัดเชียงทอง แผนผังวัดพระมหาธาตุราชบรรพวิหาร แผนผังวัดหอเสียด และ แผนผังวัดปากอู มีผลจากการสัมภาษณ์ผู้รู้ผู้ปฏิบัติในภาคสนามมีทั้งผู้มีชื่อเสียง และช่างชาวบ้าน พบว่า ปัจจัยเกื้อหนุนของช่างต่อการสร้างสรรค์รูปทรงแผนผังที่ หลวงพระบาง ดังกล่าวในด้านความรู้ในรูปทรงสัญลักษณ์ และความรู้ในด้านทักษะ รวมทั้งประสบการณ์ในชีวิตของการทำงานด้านต่างๆ ที่มีรูปแบบการศึกษาเล่าเรียน มีทั้งในและนอกระบบ การศึกษา เช่น การค้นคว้าด้วยตัวเอง การมีพรสวรรค์ในตัว มีใจรัก มีความคิดใฝ่ฝัน และการสังเกต ทั้งหมดนี้ เป็นความรู้ที่ช่วยเกื้อหนุนให้รับรู้ ถึงคุณค่าทางสุนทรียภาพ ทำให้ผู้สร้างสรรค์สามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะใน รูปแบบศิลปะภาพพิมพ์ได้อย่างลึกซึ้ง ดังที่การสร้างและปฏิสังขรณ์งานประติมากรรม ในรูปทรงแผนผังประดับลิมโดยสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ที่ หลวงพระบาง มี 2 รูปทรง ดังนี้

รูปทรงที่ 1. แผนผังรูปทรงแผง มี 2 รูปทรง คือ 1) แผนผังแผงที่วัดเชียงทอง เป็นการแกะสลักนูนต่ำบนแผ่นไม้หน้าเรียบ เป็นงานศิลปะที่มีลักษณะเรียบง่ายที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน 2) แผนผังแผงวัดปากอูเป็นแผ่นไม้หน้าเรียบ แกะสลัก ขอบด้านนอกเพียงเล็กน้อย เป็นงานศิลปะที่มีอัตลักษณ์ลักษณะเรียบง่ายในงานช่าง สมัยนั้น แผนผังทั้งสองแห่งทำด้วยไม้ที่มีค่าจากธรรมชาติสวดกในการเคลื่อนย้าย รูปทรงที่ 2. แผนผังรูปทรงตัวนาคมี 2 รูปทรงและวัสดุของการนำใช้สร้างแผนผัง ที่ปรากฏอยู่บนรอบๆ ลิมวัดเชียงแมน วัดพระมหาธาตุราชบรรพวิหารและวัดหอเสียด มีดังนี้ 1) แผนผังนาค วัดเชียงแมนทำด้วยวัสดุไม้ที่มีค่าจากธรรมชาติซึ่งแกะสลัก เป็นรูปตัวนาคในจินตนาการมี อัตลักษณ์เฉพาะตัว 2) แผนผังนาค วัดพระมหาธาตุราชบรรพวิหาร (วัดธาตุน้อย) เป็นรูปตัวนาคในจินตนาการของช่างพื้นถิ่นในสมัยนั้น การนำใช้ประเภททำด้วยวัสดุสำเร็จรูปผสมกับวัสดุจากธรรมชาติ 3) แผนผังนาค

วัดหอเสียงเป็นรูปตัวนาคนในจิตรนาการสมัยใหม่ของช่างพื้นถิ่นในปัจจุบัน การนำใช้วัสดุทำด้วยวัสดุสำเร็จรูปผสมกับวัสดุจากธรรมชาติ

ความเป็นมาของการสร้างและปฏิสังขรณ์ วัด และสิมที่ประกอบด้วย รูปทรงขนนาง และการเขียนลายเส้นรูปทรงขนนาง ที่ปรากฏบนสิม ของวัด สมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช จำนวน 5 วัด เป็นผลพวงที่ให้ความรู้สึกถึงอารมณ์ของ ความงามทางสุนทรียภาพในตัววัตถุ ได้แก่

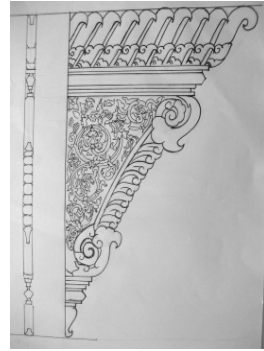
1. วัดเชียงแมน เมื่อก่อนชื่อว่า “วัดสุวรรณเมืองแมน” สร้างในปี พ.ศ. 2133 โดย พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช วัดนี้ตั้งอยู่บนเชิงเขาภูทิวาภูนาง ของหมู่บ้านเชียงแมน เมืองจอมเพชร พื้นที่วัดประกอบด้วยงานศาสนาสถานต่างๆ เช่น สิม ซึ่งสิม ประกอบด้วยศิลปกรรมที่ล้ำค่าหลายอย่าง เช่น ช่อฟ้า ใบระกา และขนนาง ลักษณะรูปทรงขนนางวัดเชียงแมนเป็นรูปตัวนาคนในจินตนาการ มีความงามเป็น อัตลักษณ์เฉพาะตัว ที่ไม่เหมือนขนนางทั่วไป เป็นรูปแบบของการค้ายันโครงสร้าง ทางสถาปัตยกรรม อยู่ในลักษณะห้อยหัวลง ส่วนหัวและส่วนหางโค้งพับเข้ากัน ส่วนท้องแอ่นโค้ง มีหงอนเรียวยาวติดกับลำตัว มีปีกซ้ายและขวา อยู่ในท่าอ้าปาก รองรับฐานเต้าด้วยรูปปลา ประเภทวัสดุทำจากแก่นไม้สักทองสามารถยึดปรับเข้ากับ สภาพดินฟ้าอากาศได้ดี ที่สำคัญลงสีน้ำที่หางทั้งตัว องค์ประกอบได้แก่ 1) ความยาว 1.80 เซนติเมตร รวมทั้งฐานรองรับ 2) ความหนา 10 เซนติเมตร 3) ลายเส้นที่ให้ความ อ่อนช้อยในโครงรูปทรงขนนาง มีเส้นตรง เส้นโค้ง เส้นเอียง เส้นทรงกลม ลายกลีบบัว ลายกนกสามตัว และลายดอกประจายาม เป็นฝีมือของช่าง ชาวญวน เขียนแบบ โดยช่างหลวงในราชสำนัก

ภาพที่ 1 ด้านซ้าย เป็นสิมวัดเชียงแมนรูปทรงสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช และด้านขวาเป็นการเขียนลายเส้นรูปแขนนาง ที่เป็นรูปตัวนาคข้างล่าง มีฐานเต้ารองรับด้วยรูปตัวปลา ทำด้วยไม้สักทอง

2. วัดเชียงทอง สร้างระหว่างปี พ.ศ. 2102-2103 โดยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช สร้างเป็นวัดหัวเมืองของศรีสัตนาคนหุตราชธานีศรีมเหศวร์นครของอาณาจักรล้านช้าง เป็นวัดที่ใช้ประกอบพิธีตามความเชื่อของฮินดูของประเพณีทางศาสนา พื้นที่วัดประกอบด้วยงานศาสนาสถานที่ต่างๆ เช่น สิม พื้นที่รอบผนังด้านในและนอกสิม ปรากฏงานศิลปะที่ล้ำค่า เช่น รูปภาพจิตรกรรมฝาผนัง และงานประติมากรรมที่มีความงามอันโดดเด่น เช่น แขนนางรูปทรงสามเหลี่ยมผืนผ้าคล้าย หูช้าง หรือปีกบาง แกะสลักขอบสันด้านนอกเพียงเล็กน้อย เป็นฝีมือของช่างหลวง อยู่ลักษณะเป็นแนวเฉียง รองรับฐานเต้าด้วยรูปสามเหลี่ยมทรงดอกบัวคอมค้อม มีความอ่อนไหวที่สมดุลกับสัดส่วนโครงสร้าง ทำด้วยไม้ที่เป็นมงคล ที่สำคัญลึงรักปิดทองเขียนลายเคลือบทองคำ เป็นงานศิลปะที่เชื่อมโยงระหว่างเชียงทอง-เชียงใหม่ องค์ประกอบได้แก่

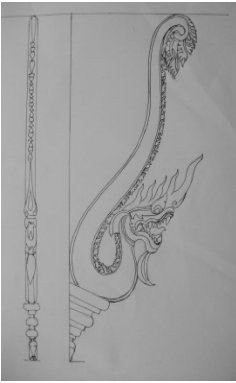
- 1) ความยาว 1.60 เซนติเมตรรวมทั้งฐานรองรับ
- 2) ความหนา 0.5 เซนติเมตร
- 3) วัสดุที่นำมาสร้างแขนนางวัดเชียงทองทำด้วยแกนไม้สักทองเนื้อไม้ไม่แข็งแกะสลักสะดวกและง่ายในการเคลื่อนย้าย สามารถยึดปรับเข้ากับสภาพดินฟ้าอากาศได้ดี
- 4) ลายเส้นที่ให้ความรู้สึกของความอ่อนช้อยของรูปทรงแขนนาง มีลายเส้นตรง เส้นโค้ง เส้นเอียง เส้นทรงกลม และลายกลีบบัว ลายกระหนก ลายดอกประจํายาม ดอกกระดังงา ลายเครือคำ และลายเครือผักกูด

ภาพที่ 2 ด้านซ้าย เป็นสิมวัดเชียงทองรูปทรงสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช และด้านขวา การเขียนลายเส้นรูปแขนนางแผงข้างล่างมีฐานเต้าเป็นชั้นๆรองรับประกอบด้วยรูปดอกบัวค้อม ทำด้วยไม้พม่าภาษาไทย เรียกว่า ไม้รัง และ (*Shorea Siamensis* Miq)

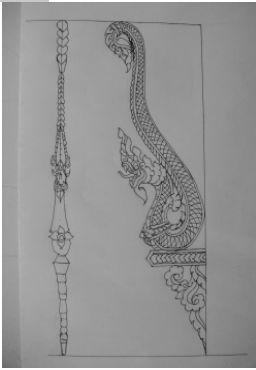
3. วัดพระมหาธาตุราชบวรวิหาร โดย สมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช สร้างเมื่อ ปี พ.ศ. 2091 เป็นพื้นที่ติดกับวัดหอเสียงสร้างเพื่อถวาย “ยาย” วัดพระมหาธาตุราชบวรวิหารถูกอัครักภัยถึง 3 ครั้ง ดังนั้นรูปทรงสิมรวมทั้งงานศิลปกรรมที่ปรากฏบริเวณสิม เช่น งานจิตรกรรมฝาผนังประติมากรรมฝาผนังรูปทรงแขนนางปรากฏบนสิมได้มีการเปลี่ยนแปลง ชุมชนนิยมเรียกชื่อวัดนี้ว่า “วัดธาตุน้อย” พื้นที่วัดประกอบด้วยงานศาสนาสถานต่างๆ เช่น สิมรูปทรงแขนนางที่ปรากฏบนสิมวัดพระมหาธาตุราช เป็นรูปตัวนาคในจินตนาการ สร้างเมื่อประมาณ 60 –70 ปี สร้างโดยช่างหลวงในราชสำนัก เป็นแขนนางขนาดตัวกลมเรียวยาวเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวไม่เหมือนที่อื่น ลักษณะห้อยหัวลง ส่วนหัวและส่วนหางโค้งพับเข้ากัน ส่วนท้องแอ่นโค้งมีหงอนลอยเรียวยาวเป็นข้อๆ ฐานเต้ารองรับด้วยดอกบัวค้อม องค์ประกอบของแขนนาง 1) ความยาว 2.20 เซนติเมตร รวมทั้งฐานรองรับ 2) ความหนา 0.4 เซนติเมตร 3) นำใช้วัสดุจาก ปูนซีเมนต์ เหล็กเส้น และทรายจากธรรมชาติ ทนทานต่อสภาพอากาศ 4) ลายเส้นที่รู้สึกถึงความสวยงาม อ่อนโค้งของรูปทรง และลายเส้นโค้งเส้นเอียง เส้นทรงกลม ลายกลีบบัว กระหนกสามตัว และลายวันแล่น

ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๕

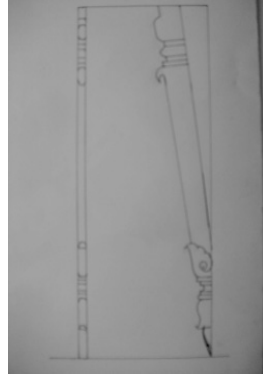
ภาพที่ 3 ด้านซ้าย เป็นสิมวัดพระมหาธาตุราชบวรวิหาร รูปทรงสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช และด้านขวา เป็นรูปเขียนลายเส้นแขนงรูปตัวนามีฐานเตี้ยรองรับเป็นชั้นๆ อยู่ในรูปสามเหลี่ยมผืนผ้า ทำด้วยปูนซีเมนต์

4. วัดหอเสียง สร้างโดยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชเมื่อปี พ.ศ. 2248 เมื่อก่อนเป็นพื้นที่ทำพิธีเสียงทนายสร้างวัดพระมหาธาตุราชบวรวิหาร พอสร้างวัดพระมหาธาตุราชบวรวิหารสำเร็จประมาณ 2 ปี จึงสร้างวัดหอเสียง พื้นที่วัดประกอบด้วยงานศาสนาสถานต่างๆ เช่น สิม สิมวัดหอเสียง สร้างโดยหมื่นช่างและครอบครัว ประกอบด้วยแขนงรูปทรงตัวนามีฐานสร้างขึ้นประมาณ 30-40 ปี ผ่านมา รองรับฐานเตี้ยด้วยรูปสามเหลี่ยมผืนผ้า ประดับด้วยลายประยุกต์ สร้างโดยช่างพื้นบ้าน มีรูปแบบตามจินตนาการใหม่ของช่าง ซึ่งอยู่ในลักษณะห้อยหัวลงลำตัวเขียนเส้นเอียงซ้ายและขวา ส่วนหัวส่วนหางโค้งพับเข้ากันส่วนท้องคอคโค้ง มีหงอนเรียวยาวลอยเป็นข้อๆ ทำจากวัสดุสำเร็จรูปผสมกับวัสดุจากธรรมชาติ องค์ประกอบได้แก่ 1) ความยาว 1.50 เซนติเมตร รวมทั้งฐานรองรับ 2) ความหนา 15 เซนติเมตร 3) ประเภ่ววัสดุใช้ปูนซีเมนต์ เหล็ก และทรายจากธรรมชาติ ลงสีทองคำทั้งตัว ทนทานต่อสภาพอากาศ 4) ลายเส้นที่ให้ความรู้สึกถึงความสวยงามความอ่อนช้อย มีเส้นตรง เส้นโค้ง เส้นเอียง เส้นทรงกลม และลายกลีบบัว กนกสามตัว ดอกประจำยาม และลายวันแฉ่น

ภาพที่ 4 ด้านซ้าย เป็นวัดสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ส่วนสิมสร้างโดยมีนช่าง และด้านขวาเป็นการเขียน ลายเส้นรูปแขนนาง ที่เป็นรูปตัวนาค ข้างล่าง มีฐานเต้ารองรับประดับด้วยลายดอกผักกูดเป็นรูปทรงสามเหลี่ยมผืนผ้า ทำด้วยปูนซีเมนต์

5. วัดปากอูสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2090 โดย สมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช เป็นวัดที่เชื่อมโยงพิธีกรรมบุญประเพณี ที่สำคัญกับถ้ำดิง และสบอ เช่น งานบุญ ประเพณีปีใหม่ลาว ซึ่งเป็นพิธีกรรมเคียงคู่มาเป็นเวลานาน พื้นที่วัดประกอบด้วย งานศาสนาสถานต่างๆ เช่น สิม การสร้างสิมวัดปากอูประกอบด้วยงานศิลปะต่างๆ ได้แก่ แขนนางรูปทรงแผง แขนนางสร้างขึ้นในเวลาเดียวกันสิม รูปทรงแขนนาง บนสิมวัดปากอูมีลักษณะเรียวยาวตรง ส่วนบนกว้างส่วนล่างเล็กมีลักษณะถาดน เต้ารองรับในตัว ฝังตัวลึกเข้าไปในฝาผนังสิม ซึ่งแตกต่างกับแขนนางจากที่อื่นๆ เป็น งานช่างหลวงในราชสำนัก เป็นไม้ที่เป็นมงคล และที่สำคัญไม่ได้ลงรักปิดทองหรือ ลงสีใดๆ องค์ประกอบได้แก่ 1) ความยาว 3.15 เซนติเมตร รวมทั้งฐานรองรับ 2) ความหนา 3 เซนติเมตร 3) ประเภทวัสดุ ทำด้วยไม้สักทองจากธรรมชาติเนื้อไม้ แข็งหรืออ่อนเป็นไม้ประเภทกลาง สามารถเคลื่อนย้ายสะดวก ปรับตัวเข้ากับสภาพ แวดล้อมได้ดี 4) ลายเส้นที่ให้ความรู้สึกถึงความสวยงาม อ่อนโยนของโครงสร้างได้แก่ ลายเส้นตรง เส้นเอียง ลายกลีบบัวคว่ำ และกลีบบัวหงาย

ภาพที่ 5 ด้านซ้ายเป็นสิมวัดปากอูรูปทรงสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช และด้านขวา เป็นการเขียนลายเส้น เป็นรูปแขนนางแฝง ข้างบนและล่าง มีรูปบัวค้อม บัวหงาย ไม่มีฐานเต้า ลักษณะเป็นไม้แผ่นเดียว

5.3 การสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะภาพพิมพ์ โดยได้แรงบันดาลใจ จากรูปทรง แขนนาง แหวงหลวงพระบาง สปป.ลาว ซึ่งได้มาจากกระบวนการขั้นตอนของการสร้างสรรค์ดังนี้

1) การศึกษาสำรวจ สังเกตขั้นต้น สัมภาษณ์ข้อมูล จากพื้นที่ภาคสนาม จากผู้รู้ ผู้ปฏิบัติของภาครัฐเอกชน และพระสงฆ์ภายในวัด แหวงหลวงพระบาง

2) การศึกษาประวัติความเป็นมาของรูปทรงแขนนาง จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากหนังสือที่เป็นความเชื่อ ทางสังคม และวัฒนธรรมลาว ระหว่างผู้หญิง กับพุทธศาสนา

3) การศึกษาสภาพปัจจุบันของรูปทรงแขนนาง ประกอบด้วยลวดลาย ในตัวงานที่ปรากฏบนสิม วัดเชียงแมน วัดเชียงทอง วัดพระมหาธาตุราชวรวิหาร (วัดธาตุน้อย) วัดหอเสียง และวัดปากอู สร้างและปฏิสังขรณ์ โดย พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช

4) การศึกษาวัสดุนำใช้เพื่อการทดลองเทคนิคการพิมพ์ เช่น สีน้ำ สีน้ำมัน (หมึกพิมพ์) กระดาษพิมพ์ กระดาษซับน้ำ แผ่นไม้อัด แผ่นโลหะและ

เครื่องพิมพ์กตัญญูด้วยมือ การทดลองเพื่อค้นหาวิธีผสมเทคนิค การพิมพ์แบบใหม่และแบบดั้งเดิมเพื่อต้องการความแตกต่างหลากหลายจากวิธีการพิมพ์

5) การกำหนดขั้นตอนวิธีการพิมพ์ และการบันทึกข้อมูลที่มีแนวทางชัดเจน เพื่อเข้าสู่ระบบ ของการสร้างภาพร่างที่สมบูรณ์

6) การสร้างภาพร่างประกอบกับภาพรูปทรงหลักและองค์ประกอบของรูปทรงรอง ทั้งหมดเป็นปัจจัยแห่งการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนิพนธ์ให้แก่การศึกษาในครั้งนี้

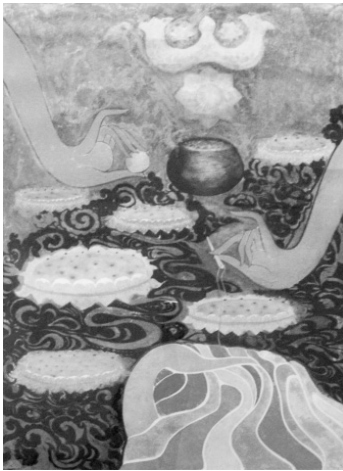

ภาพที่ 6 ตัวอย่างภาพร่างลายเส้นผลงานสร้างสรรค์ ชั้นที่ 1, 2, และ 3 ก่อนลงมือปฏิบัติจริง

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องนำข้อมูลความเป็นมาของแขนง และเทคนิควิธีการพิมพ์ประกอบรูปทรงของแขนงแบบดั้งเดิม เพื่อเป็นแนวทางสร้างแรงบันดาลใจให้แก่การสร้างภาพร่าง สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือยังไม่มีผู้สนใจและยังไม่มีการสร้างสรรครูปแบบผลงานในลักษณะอย่างนี้ ยิ่งทำให้ผู้วิจัยต้องการนำรูปทรงแขนงมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนิพนธ์ ประเภทเทคนิคการพิมพ์อย่างจริงจัง โดยการผสมใช้ 4 เทคนิค (Technical) ดังนี้

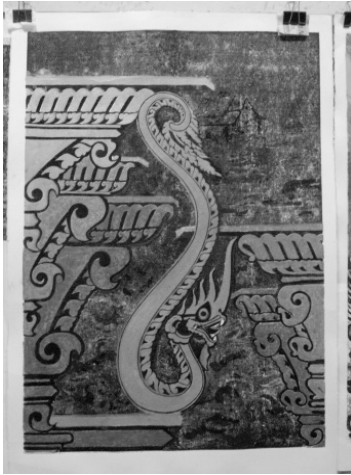
- 1) ลายเส้น ไม้ร่องลึก- ลายเส้นไม้เบาๆ (Wood Cut)
- 2) ลายเส้นแผ่นไฟเบอร์ไรส และลายเส้นร่องลึกแผ่นโลหะ (Dry Point and Etching)

- 3) ภาพพิมพ์จากหมึกพิมพ์ และสีน้ำบนวัสดุที่หลากหลาย (Graphic Water on Gaultle)
- 4) ภาพพิมพ์ผสมผสานจิตรกรรม (Graphic and Painted)
- 5) ภาพผลงานสร้างสรรค์โดยผ่านการออกแบบภาพร่าง และใช้การทดลองวาดสีน้ำผสมกับสีน้ำมัน บนแผ่นโลหะธาตุต่างๆของเทคนิคการพิมพ์ ได้แก่

ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 1

ภาพที่ 7 ชื่อผลงาน : การค้าจูน อัมชู พระพุทธศาสนา ขนาด : 90 X 80 ซม.
เทคนิค : (Wood Cut Pepperbox Hard Ground Water Color)

ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 2

ภาพที่ 8 ชื่อผลงาน : ความตื่นงมเกิดเป็นสัญลักษณ์ ขนาด : 90 X 80 ซม.
เทคนิค : (Wood Cut and Pant)

ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 3

ภาพที่ 9 ชื่อผลงาน : ความศรัทธาก็เกิดแรงสร้างสรรค์ ขนาด : 60 X 90 ซม.
เทคนิค : (Wood Cut Pepperbox Dipole)

ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๕

6. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการผู้วิจัยต้องศึกษาความเป็นมารูปทรงของแขนนาง และคติความเชื่อในการสร้าง แขนนาง แขวงหลวงพระบางในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช เป็นแรงบันดาลใจในการนำมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์โดยใช้เทคนิคคือ ผสมภาพพิมพ์และจิตรกรรม (Tetchiness Mixed Media Graphic and Panting) รวมทั้งกระบวนการวิเคราะห์การปฏิบัติงานตัวจริงแต่ละขั้นตอนแบบต่อเนื่องตามลำดับ โดยนำเอาข้อมูลจากเครื่องมือใช้ในพื้นที่ภาคสนาม มีแบบสำรวจชั้นต้นแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถอธิบายผลข้อค้นพบใหม่ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของแขนนางแขวงหลวงพระบาง จากการศึกษาในหนังสือตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลภาคสนามจากพระสงฆ์เจ้าอาวาส จากผู้นำชุมชน มัคทายก ผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ ทางภาครัฐ เอกชน ของชุมชนแขวงหลวงพระบาง ว่าแขนนางที่แขวงหลวงพระบางที่ปรากฏในศาสนาคานั้น มีความเป็นมาตั้งแต่เมื่อไรไม่เป็นที่เด่นชัดและทำให้ทราบไม่เป็นที่แน่นอน แต่เป็นที่เด่นชัดของรูปทรงแขนนางในลักษณะไม้ค้ำยันยาวตรงธรรมดาปรากฏบนสิมวัดวิชุนนระราช ที่เมืองหลวงพระบาง วัดวิชุนนระราชสร้างเมื่อ พ.ศ. 2046 การสร้างแขนนางที่ปรากฏบนสิมวัดวิชุนนระราช โดยพระเจ้าวิชุนนระราช สร้างขึ้นหลังจากสร้างวัดวิชุนนระราชสำเร็จ 11 ปี

2. คติความเชื่อในด้านของวรรณกรรมสังคมาการเมืองการปกครองแขวงหลวงพระบางเป็นแขนประวัติศาสตร์มี กษัตริย์ปกครองมาหลายศตวรรษ และเป็นอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากร ทางธรรมชาติ ทั้งเป็นแขวงที่มีชุมชนทรัพย์อันมหาศาลทางศิลปะและวัฒนธรรมที่เก่าแก่อย่างมากมาย เช่น วรรณกรรมของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชที่แขวงหลวงพระบางที่ได้สร้าง และปฏิสังขรณ์วัด รวมทั้งประกอบด้วยสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ได้แก่ สิม และสิ่งประกอบในงามศาสนาการ ของพื้นที่ บริบทรอบๆ สิม เป็นสิ่งประดับความสวยงามและสร้างความแข็งแรงให้แก่โครงสร้างอันได้แก่ แขนนาง ซึ่งเป็นความเชื่อมาจากแรงศรัทธา ได้มาจากความรัก ของความจารึกบุญคุณ

ของความดีงาม และความเอื้อยอาทร รวมทั้งเป็นเรื่องของบาปบุญคุณโทษ และเพื่อสร้างฐานะบทบาทของตนให้สูง

3. คติในเรื่องของความดีงาม ในด้านของการค้าชู้ช่วยเหลือศาสนา นั้นเป็นบทบาทภาพสะท้อนถึงกิจวัตรประจำวันของแม่หญิง เช่น ในพุทธกาลของประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาที่แม่หญิงได้เกี่ยวข้องและผูกพัน ในสิ่งที่เป็นการเชื่อ ของความศรัทธาทั้งเป็นผู้ให้ และเป็นผู้ปฏิบัติต่อคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา และยึดครองประเพณีอันดีงาม โดยไม่มีคำถาม ซึ่งแสดงออกในความรัก ความเสียสละ ความอดทนอุ้มชูช่วยเหลือทำนุบำรุงศาสนาจนเจริญรุ่งเรือง ทั้งยังเป็นผู้รักษาฮีตสิบสองคองสิบสี่ไม่ให้เลือนหายสิ่งดังกล่าวเปรียบเสมือนเงาตามตัวของแม่หญิง มาตั้งแต่เมื่อเกิด ดังบทบาทของแม่หญิงในวรรณกรรมของพระลักษมณ์และพระเวสสันดร ในความดีงามดังกล่าวนี้ สังคมมองเห็นความสำคัญจึงสร้างตัวแทนของความดีงามนั้นเป็นสื่อสัญลักษณ์ ในรูปแบบลักษณะของไม้ค้ำยัน ที่เรียกกันว่า “แขนนาง”

รูปทรงแขนนางโดยแนวความคิด ความเชื่อของช่างผ่านการใช้อัฒลจากวรรณกรรมบทบาทที่ดีงามของแม่หญิงมาผสมผสานเข้ากับจินตนาการของรูปทรง สันฐานจากสตรีระ”แขนสตรีเพศ” ซึ่งมีความบอบบางอ่อนหวานมาอุปมาอุปไมยสร้างสรรค์ให้เห็นรูปลักษณะ รูปทรงแขนนางในท่าทางลักษณะที่แตกต่างของเทคนิค แต่ละบุคคลแต่ละยุคสมัยมาสร้างสรรค์เป็นสื่อของผู้สร้างและผู้ชม จากการศึกษาวิจัยวิเคราะห์แต่ละขั้นตอนของข้อมูลเครื่องมือใช้ในการวิจัย ที่เกี่ยวข้องพบว่า แขนนางมีบทบาทในการใช้สอยอยู่ 2 ด้าน ได้แก่ 1) ทางด้านโครงสร้างของงานสถาปัตยกรรมรูปทรงแขนนางเป็นแขนงานประติมากรรม ที่มีรูปแบบลักษณะของการค้ำยัน และเสริมโครงสร้างส่วนบนให้แข็งแรง รวมทั้งรับน้ำหนักของชายคาที่ยื่นออก ทั้งเป็นตัวเสริมกัน และแตกปริมาตรของความแข็งแรงต่าง ระหว่างเสากับผนัง ให้มีความสมดุล และสร้างคุณค่าด้านสุนทรีย์ทางศิลปะ ในนั้นยังเป็นตัวเสริมเติมแต่ง ให้กับรูปทรงโครงสร้างของอาคาร โดยรวมของสถาปนิก ทางประเพณีนิยมที่เน้นความสมบูรณ์ของช่างชายและชาว 2) ทางด้านงานศิลปะ แขนนางเป็นการสร้าง

อัตลักษณ์ในเชิงช่างที่มีชื่อเรียกตามพื้นถิ่นได้หลายแบบ เช่น แขนนาง คันทวยแฝง แขนนางปีกบ่าง เท้าแขนหรือไม้ค้ำยัน รวมทั้งเป็นการสร้างในการประดับ สถานที่นั้นๆให้เกิดความประทับใจ ความสวยงาม และอ่อนช้อย

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูล จากศึกษาวิเคราะห์ในการปฏิบัติงานตัวจริงแต่ละขั้นตอนของการทดลองรวมทั้งการกำหนดเทคนิคมาปฏิบัติรวมทั้งกลวิธีของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่หลากหลายเข้ามาผสมผสานในการภาพพิมพ์โดยผ่านกระบวนการต่างๆได้แก่ 1) กระบวนการออกแบบภาพร่าง โดยนำใช้ข้อมูลเนื้อหาจากภาคสนาม ประสานกับหลักการสร้างสรรค์ทางสุนทรียภาพ มาจัดองค์ประกอบเพื่อเขียนภาพร่างที่สมบูรณ์ จากนั้นนำภาพร่างที่สมบูรณ์ มาปฏิบัติตามขั้นตอนของการวิธีการแกะพิมพ์ที่กำหนดไว้ 2) เป็นกระบวนการทดลองที่นำวัสดุจาก สีน้ำทองคำ สีน้ำ สีน้ำมัน(หมึกพิมพ์) กระดาษ แม่พิมพ์ ไม้แม่พิมพ์โลหะธาตุต่างๆ และอุปกรณ์รับใช้ในการพิมพ์ เพื่อเป็นการกำหนดความถูกต้องในคุณค่าของสีที่นำมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะแบบผสมผสาน 3) เทคนิคที่กำหนดไว้ในข้างต้นรวมกับวิธีการแกะพิมพ์ไม้แบบพื้นฐาน ด้วยลายเส้นร่องลึกและลายเส้นบางเบา แบบสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในราวศตวรรษที่ 6 เป็นยุคแรกเริ่มของการพิมพ์แบบกดด้วยมือ เป็นวิธีการแกะพิมพ์ลายเส้นที่ให้ความรู้สึกถึงระยะน้ำหนัก ความลึก หนา บางเบา ของลายเส้น เป็นการสร้างคุณค่าทางสุนทรียภาพ ในตัวงาน 4) กระบวนการศึกษาวิเคราะห์แต่ละขั้นตอนของข้อมูลและจากอุปกรณ์เครื่องมือรับในใช้การปฏิบัติผลงานตัวจริง โดยนำใช้ 4 เทคนิคแบบผสมผสานของงานพิมพ์ ในครั้งนี้สามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนิพนธ์ได้จำนวน 3 ชิ้น เพื่อนำแสดงผลงานในสาธารณะชนได้ดังนี้ 1. ชื่อผลงาน : การค้าจุน อุ้มชู พระพุทธศาสนา ขนาด : 90 X 80 ซม. เทคนิคแกะไม้ : (Wood Cut Pepperbox Hard Ground Water Color) 2. ชื่อผลงาน : ความตึงามเกิดเป็นสัญลักษณ์ ขนาด : 90 X 80 ซม. เทคนิคแกะไม้ : (Wood Cut and Pant) 3. ชื่อผลงาน : ความศรัทธาที่เกิดแรงสร้างสรรค์ ขนาด : 60 X 90 ซม. เทคนิคแกะไม้ : (Wood Cut Pepperbox Dipole)

7. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของรูปทรงแขนนาง รวมทั้งคติความเชื่อที่ผสมผสานกับฮีดคองประเพณี และความศรัทธาในพระพุทธศาสนา โดยการโยนโยนความเกี่ยวพันรูปทรงแขนแม่หญิง เป็นภาพสะท้อนถึงบทบาทที่ดีงาม โดยที่แม่หญิงเป็นผู้อุปถัมภ์ช่วยเหลือและเป็นผู้ให้และผู้รับปฏิบัติต่อคำสั่งสอนของจารีตประเพณี ทั้งรับภาระของสังคมวัฒนธรรมและศาสนาพุทธไม่มีคำถามแต่อย่างใด ดังเช่น วรรณกรรมของพระลักษมณ์พระราม พระเจ้าสิบชาติ เช่น พุทธชาติ เตมีย์ พระเวสสันดรชาดก ซึ่งเป็นภาพสะท้อนถึงสัญลักษณ์ความเป็นมาของแขนนางที่เป็นลักษณะของการค้าช่วยเหลือศาสนา จากโลกของการจินตนาการเป็นสื่อสัญลักษณ์ในลักษณะต่างๆและจากวัสดุพืชพรรณธรรมชาติ และความเชื่อในการสร้างสัญลักษณ์จากรูปสรีระของมนุษย์ มาสร้างสรรค์เป็นรูปทรงต่างๆ เช่น ตัวนาคร พระพุทธรูป ผลไม้ ดอกไม้ และแขนนางที่ปรากฏในศาสนาการ แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว โดยแนวความคิดของพฤติกรรมช่างพื้นถิ่นที่สร้างสรรค์รูปทรงให้เกิดลักษณะที่หลากหลายแตกต่างกัน แต่ละบุคคล แต่ละสมัย ที่ส่งอิทธิพลครอบคลุมจิตใจมนุษย์ สามารถสะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตของประเพณีฮีดสิบสองคองสิบสี่ ทั้งยังเป็นคติความเชื่อ ในพิธีกรรมทางศาสนาพุทธของท้องถิ่น สอดคล้องกับ หมุ่มพั้น รัตตะนะวง(2551) ได้กล่าวว่า ประวัติตำนานโบราณเป็นที่มาของแขนงานต่าง ๆ เช่น อักษรศาสตร์ วรรณคดี ศิลปกรรม วัฒนธรรม ศาสนา สังคม วรรณคดี พื้นเมืองหรือที่เป็นวรรณคดีประวัติศาสตร์ล้วนแต่มีความเกี่ยวข้องกับบทบาทอันสำคัญของผู้หญิง ความหลากหลายของวรรณคดีจนกลายเป็นเรื่องกล่าวขานมาเป็นเวลานาน ซึ่งสะท้อนถึงสังคมและวัฒนธรรม พุทธศาสนา ในรูปแบบ ประเพณีสิบสองเดือน แต่ในความยืนยงคงตัวของศาสนาพุทธที่ได้รับการค้าช่วยเหลือจากแม่หญิงนั้น เป็นที่น่าสนใจของสังคม และศาสนาพุทธไม่น้อย แต่สิ่งแปลกประหลาดที่สังคมและศาสนาพุทธ ไม่สามารถให้ความสำคัญแก่หญิงทั้งๆที่คงตัวไม่ได้ ที่ยังรอการค้าช่วยเหลือจากแม่หญิง ในชีวิตประจำวันที่มีมาเป็นเวลานาน ที่แม่หญิงสามารถแบ่งเบาภาระของครอบครัว สอดคล้องกับ มะยูรี เห่ง้าสิ่วัด(2538) ได้กล่าวว่าการปฏิบัติกิจวัตร

ประจำวันในยามรุ่งเช้าของแม่หญิงที่มีหน้าที่ดูแลครอบครัว ศาสนา และสังคมนั้น สามารถเชื่อมโยงเป็นกฎเกณฑ์ของฮีดคองประเพณีของความเชื่อ ความศรัทธาของมนุษย์ ดังคำพังเพยโบราณได้กล่าวไว้ว่า “หญิงรูปร่างครองวัดพางาม”

คติแบบดั้งเดิมจากความเชื่อ ความศรัทธา ของความดี งาม รวมทั้งการอุ้มชู คำจุนช่วยเหลือ และร่วมปฏิบัติ ฮีดลิบสองคองลิบสี่ที่ ที่เป็นวรรณกรรมของบุญ ประเพณีของศาสนาพุทธ และสังคมสร้างขึ้นเป็นกฎเกณฑ์ เป็นข้อมูลในการสร้างงานศิลปกรรมและพิธีกรรมในรูปแบบต่างๆ ที่ส่งอิทธิพลต่อมนุษย์ ทำให้มนุษย์เชื่อ และศรัทธาในคำสั่งสอนศาสนาสามารถตัดเกล้าจิตใจ สร้างทำแต่สิ่งที่ดีงามเพื่อผลประโยชน์ความสุขแห่งตนในภพต่างๆ ดังนั้นความเชื่อดังกล่าวเป็นแรงศรัทธา สร้างงานศิลปกรรมของศาสนาการ สอดคล้องกับ สุนทร โพธิสาร(2554) ได้กล่าวว่า ในความเชื่อที่เป็นปรัชญาของมนุษย์นั้นเป็นความเชื่อในความหวังที่เป็นผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง ในภาพปัจจุบันและภพหน้า

ความเชื่อในแนวความคิดของการสร้างสรรค์งานศิลปะพื้นถิ่น โดย พฤติกรรมของงานช่างจากการอุปมาอุปมัยผสมผสานกับข้อมูลความเชื่อในเรื่องของวรรณกรรมพื้นถิ่น สามารถสะท้อนให้เห็นภาพรวมของความงามที่บอบบาง นิ่มนวล อย่างสตรีระเทศ ที่เป็นสัญลักษณ์เหมือนลักษณะแขนแม่หญิง ซึ่งเป็นรูปทรงแขนนางที่ปรากฏในสถานที่ต่างๆของศาสนาการ จากการเปรียบเทียบ ผู้วิจัยให้ความหมายรูปทรงแขนนางเป็นสื่อสัญลักษณ์จากรูปทรงลีลาลักษณะของการเชื่อมโยงรูปลักษณ์สัณฐานเพศสตรีระของ “สตรี” ที่มีลักษณะบอบบาง อ่อนแอ อ่อนหวาน อย่างท่อนแขนแม่หญิง ดังคำว่า “แขน” ได้มาจากสื่อตัวแทนอวัยวะส่วนหนึ่งของมนุษย์ คำว่า “นาง” เป็นสื่อตัวแทนของเพศที่ได้มาจากคำว่า “แม่หญิงหรือสตรี” ดังนั้นคำว่า “แขนนาง” เป็นชื่อตัวแทนอวัยวะส่วนหนึ่งของสตรีผู้หญิง ในลักษณะของมานุษยวิทยาจัดแขนเป็นส่วนประกอบในรูปร่างมนุษย์ และแขนมีตำแหน่งดังนี้ 1) ต้นแขน 2) ท่อนแขน และมีอ ทั้งสามส่วนทำหน้าที่รวมกันในเวลาเดียวกับ สอดคล้องกับ ตึก แสนบุญ(2554) ได้กล่าวว่างานศิลป์ที่เป็นแขนงานประติมากรรมในลักษณะของการค้ายันที่มีชื่อเรียกตามพื้นถิ่นได้หลายแบบ เช่น แขนนางเป็นอัตลักษณ์ใน

เชิงช่างที่ได้จินตนาการและการอุปมาอุปไมย ในรูปทรงที่บอบบางอ่อนโยนของสตรีเพศ

แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในครั้งนี้ ที่สำคัญเป็นการผสมผสานระหว่างเทคนิคการพิมพ์เครื่องและการพิมพ์แบบกดด้วยมือ ผู้วิจัยได้นำวิธีการทำภาพพิมพ์ไม้จากเทคนิคพื้นฐาน โดยการแกะลายเส้นแผ่นไม้ด้วยเส้นร่องลึกและเส้นบางเบา ประกอบด้วยการทดลองผสมผสานสีน้ำและสีน้ำมันให้เป็นเรื่องของโทนสีอบอุ่นสีแห่งความศรัทธา สีของศาสนา เช่น เหลืองทองคำ สีน้ำตาลเข้ม สีชมพู เพื่อสร้างความรู้สึกรักของความอ่อนช้อย นุ่มนวล บางเบา และยังสามารถรับรู้ถึงอารมณ์ที่แตกต่างขององค์ประกอบภาพตามการพัฒนาการพิมพ์แบบเก่าและใหม่ โดยผ่านการทดลองวัสดุที่หลากหลาย เช่น การผสมผสานที่ชนะธาตุจากแผ่นไม้อัดแผ่นโลหะแผ่นพลาสติกใส จากเทคนิคการพิมพ์เครื่องผสมกับการพิมพ์แบบกดด้วยมือ มาเป็นแนวทางการสร้างสรรค์งานศิลปะภาพพิมพ์ในยุคพัฒนา สอดคล้องกับ กมล คงทอง(2541) ได้กล่าวว่าภาพพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์ และศิลปะภาพพิมพ์มีบทบาทแพร่ออกไปทั่วสังคมชุมชนมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คือเริ่มต้นมาจากการพัฒนาผลงานภาพพิมพ์พิมพ์ขึ้นเป็นลำดับ และสอดคล้องกับ อศินีย์ ชูอรุณ (2543) ยังได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์ว่า ในปัจจุบันผลงานศิลปะภาพพิมพ์เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในวงการศิลปะระดับชาติและระดับนานาชาติ ดังนั้นรูปแบบแขนงงาที่ปรากฏในศาสนาการ ที่แขวงหลวงพระบาง ซึ่งสร้างและปฏิสังขรณ์โดยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช เป็นรูปแบบที่มีได้รับการพัฒนาจากช่างพื้นถิ่นที่มีความงามแบบเรียบง่ายและมีรูปทรงที่อ่อนช้อยมีความงามที่หลากหลายและแตกต่าง รวมทั้งความสมบูรณ์ขององค์ประกอบจากแนวทางหลักมาพัฒนาเช่น รสนิยมสภาพสังคมและศาสนา สภาวะจิตใจ อารมณ์ผสมผสานกับ เทคนิคภาพพิมพ์ และทัศนธาตุของวัสดุใช้ในการพิมพ์ ซึ่งสามารถให้ความรู้สึกถึงสุนทรีย์ของความงามทางผลงานสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ สอดคล้องกับ ศิล รัตนา (2542) ได้กล่าวว่าการสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติที่ติดตัวของมนุษย์ การสร้างสรรค์ เป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด การสร้างสรรค์ ก็เหมือนกับประสบการณ์

ของความรู้ ความใฝ่ฝัน เป็นเครื่องมือสำคัญที่ตนมี การสร้างสรรค์ในครั้งนี้ผู้วิจัยนำใช้ประสบการณ์ความรู้ความสามารถ ความรู้สึกของอารมณ์ความประทับใจในรูปทรง ความใฝ่ฝันถึงคุณค่าของสุนทรียศาสตร์ทางความงาม ความอ่อนช้อย อ่อนหวาน ที่มีเสน่ห์ และความอุดมสมบูรณ์ของเนื้อหาของความเชื่อ ความศรัทธา และอิทธิพลของรูปธรรมและนามธรรม รวมทั้งข้อมูลกลวิธีของเทคนิคการพิมพ์ที่มีความแตกต่างหลายแง่มุมประกอบด้วยแนวความคิดมากระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรคผลงานศิลปะ สอดคล้องกับ อาร์ สุธิพันธ์(2540) ได้กล่าวว่า การสร้างสรรค์ผลงาน

ศิลปะที่มีอิทธิพล คือการใช้กลวิธี โดยใช้ผลงานศิลปะสร้างสื่อ ที่มีความแตกต่างหลายแง่มุม แสดงถึงประสบการณ์

ความรู้สึกระตุ้นอารมณ์ ที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้อย่างลึกซึ้ง

การสร้างสรรคผลงานศิลปะในรูปแบบของงานศิลปะภาพพิมพ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาจากการสัมภาษณ์พื้นที่ภาคสนามมาเป็นแนวความคิดการตัดแปงรูปทรงเดิม (Form) มากำหนดในการออกแบบสร้างภาพร่าง ที่มีเนื้อหาขององค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบรอง เพื่อให้ได้สื่อความหมาย จากรูปทรง โดยใช้ทัศนธาตุของเส้นโค้งลายผักกูดซึ่งเป็นลายเส้นเอกลักษณ์ลายหลวงพระบาง ประกอบด้วยการทดลองสี ที่หลากหลายมาเป็นตัวกำหนดในรูปทรง รวมถึงการผสมผสานวัสดุของโลหะธาตุต่างๆ และแนวความคิดการสร้างสรรคศิลปะ รวมทั้งทฤษฎีหลัก ทฤษฎีเสริมในความงามทางสุนทรียภาพ และ แบบภาพร่างรูปทรงแขนงที่ได้จากรูปแบบเดิมมาสร้างให้มีความรู้สึกถึงความอ่อนช้อย อ่อนหวาน นิ่มนวล และอบอุ่น มาประกอบเป็นองค์ความรู้หลักในการปฏิบัติแต่ละขั้นตอนของการทำงาน ซึ่งส่งผลให้ได้รับบรรคผลที่พึงาม สามารถนำไปสู่ผลงานที่สมบูรณ์ตามเจตนารมณ์ของผู้วิจัย และสามารถนำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการสู่สาธารณชนอย่างเป็นระบบ

8. ข้อเสนอแนะ

ในการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ในครั้งนี้เป็นการนำประเด็นข้อมูลและองค์ความรู้ทางภูมิปัญญา มาจัดให้เป็นระบบที่ชัดเจน เพื่อเป็นข้อมูลที่ทรงคุณค่าในเชิงประวัติศาสตร์ และประวัติความเป็นมาของวรรณกรรมที่เป็นแบบปรัมปราของชุมชนให้มีความสะดวกและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เพื่อต้องการให้มีการต่อยอดในการศึกษาวิจัยรูปทรงแขนงนาง ในสถานที่อื่นๆของประเทศลาวไม่ใช่แต่อยู่แขวงหลวงพระบางเท่านั้น โดยเฉพาะให้เห็นความสำคัญการใช้วัสดุจากธรรมชาติมาประดิษฐ์สร้าง และการอนุรักษ์งานศิลปกรรมที่มีประวัติอันยาวนานเป็นสิ่งสำคัญจากบรรพบุรุษเพื่อถ่ายทอดไว้ให้แก่ลูกหลานรุ่นต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

กมล คงทอง. 2541. **เทคนิคการทำภาพพิมพ์**. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ.

ดวงใจ หลวงพระสี. 2547. **สมเด็จพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช**. นครหลวงเวียงจันทน์ : โรงพิมพ์แห่งรัฐ.

ตึก แสนบุญ. 2554. **เส้นสายลายสื่อ “คำยัน” ในศาสนา**. พื้นที่ไทย-ลาว สองฝั่งโขง ศิลปะ ศาสนา วัฒนธรรม นนทบุรี : โรงพิมพ์มติชนปากเกร็ด.

บุญเฮ้ง บัวสีแสงปะเสด. **มปป.ประวัติศิลปะและสถาปัตยกรรมลาว**. เล่ม 2. ลาว:หลวงพระบาง.

บุญเที่ยง สิริปะพัน. 2543. **หลวงพระบางและศิลปะ**. สิงคโปร์ : Ebetion Rod de Lao Poi.

ไพโรจน์ เพชรสังหาร. 2539. **เสมาที่อีสานปรัชญาธรรมรูปแบบความหมายการอนุรักษ์เผยแพร่**. วิทยานิพนธ์ สาขาวัฒนธรรมศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มะยรี เหง้าสีวัฒน์. 2538. **ผู้หญิงในอดีตและปัจจุบัน**. เวียงจันทน์ : กระทรวงวัฒนธรรม.

ศีล รัตนา. 2542. **สุนทรีย์ภาพทางศิลปะ**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮ้าส์.

สุนทร โภธิสาร. 2554. **ความเชื่อ ปรัชญาศาสนา และวัฒนธรรม**. Belief, Philosophy, Religion and Culture, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย.

สุนทร โภธิสารและคณะ. 2543. **ประวัติศาสตร์ลาวতিকำบรรพ์ และปัจจุบัน**. โครงการค้นคว้าของ กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม นครหลวง เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์แห่งรัฐ.

หุ้มพัน รัตตะนะวง. 2551. **ชาติลาว วัฒนธรรมลาว**. เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์แห่งรัฐ.

อัศนีย์ ชูอรุณ. 2543 **ความรู้เกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.

อารี สุทธิพันธ์. 2540. **ทัศนศิลปะและความงาม**. กรุงเทพฯ : บริษัท ต้นอ้อ แกรมมี จำกัด.